

אורח נטה ללוד

הקיצור, בת שלש שנים היתה רחל כשפגעה בנו פורענות המלחמה ונשמעה שמועה שהאויב עומד אחורי העיר. עמדה כל העיר וברחה. מי בעגלה ומי ברגל, שכבר נלקחו רוב הסוסים לעבודת המלך ולא נמצאו סוסים לכל העם. מה עשתה אמה של רחל, נטלה מטפחת גדולה וקשרתה לכתפותיה וכן למתניה ונתנה בה את התינוקת מלופפת בכרים וכסתות, שלא תאחזו אותה צנה, אף על פי שהחמה בערה כאש היתה חוששת שלא תצטנן. יצתה אמה של רחל עם שאר כל אנשי העיר, ורחל קשורה לגבה ושלוש ילדיה נגררים אחריה ונאחזים בשמלתה. דוליק מכאן ולוליק ובאבטשי מכאן, וכן להיפך, כלומר לוליק ובאבטשי מכאן ודוליק מכאן. ורחל מציצה מתוך הכרים והכסתות למעלה מכתפה של אמה ואינה משמיעה קול, ואין מרגישים בה כלל. מחזירה אמה ראשה כנגדה ורואה שהיא ישנה, והיא פונה לשלושת ילדיה שמתלבטים בין רגליה זמחליפים את מקומם, באבטשי ולוליק לכאן ודוליק לכאן. וכך היו הולכים כמה שעות עם חבורות של גולים זקנים וזקנות, מעוברות וחולים ותינוקות וכל הדרים כים משחירים מהם. והואיל ודוליק ובאבטשי ולוליק קטנים היו ורכים היו ונאחזים בשולי שמלתה ורחל היתה מונחת על כתפותיה היתה מתנהלת לאטה, כדי שלא להטריח עליהם הרבה, ואף היא מצד עצמה היתה מתנהלת לאטה, שאותם הימים שרב גדול היה והם אינם רגילים לילך בשרב, לסוף נמצאה עומדת בסוף כל השירה ומחיצה של אבק מפסיקה ביניהם. עצמה את עיניה והיתה מהלכת ישנה, והחום מוסיף והולך והאבק מסתנן בחמה ועוטף את החמה והכרים והכסתות והמטפחות לוחצים על הגוף ומעלה זיעה, ואין מרגישים חוץ מהם כלום, ואפילו לא בנשימותיה של תינוקת ואין

שומעים את קולה. סבורה אמה של רחל שרחל ישנה. עמדה ונתנה שבה והודיה למקום שהפיל שינה על הילדה ואינה מרגישה בטורה הדרך. ואף היא פנתה מתוך שנתה לשאר ילדיה וניחמתם ואמרה להם דברים של חיבה, והרהרה בלבה בעלי יצא למלחמה ואינו יודע שנגזרה גזירה על העיר שתברח ועל אשתו וילדיה שיתלבטו בדרך. ואפשר שאף הקדוש ברוך הוא אינו יודע כלום, שאם היה יודע כלום היה מעלים עינו מיסורים, אותה שעה תקף לה עולמה, ואלמלא לא חסה על ילדיה היתה מבקשת למות. עד שהיא מהלכת כך פגעה בגבעה. עלתה על הגבעה היא וילדיה וירדו. נשמטה רחל מתוך המטפחת ואמה של רחל לא הרגישה, הואיל והכרים והכסתות היו לוחצים על גבה ומשקלם מרובה ממשקל התינוקת, שכל משקלה של תינוקת השעה קילוגרם היה. עמדו הילדים פתאום וישבו. אמרה להם שמא רוצים אתם לאכול? שמא רוצים אתם לשתות? החזירה ראשה כדי להוציא מים ומזון מן התרמיל. ראתה כל הכרים והכסתות על גבה ולא ראתה את רחל. שבשעה שירדה מן הגבעה נתקלה מטפחתה בצלע של גבעה וניתר הקשר שלמתניה ונשמטה רחל מתוך הכרים והכסתות. הגביהה אמה של רחל את קולה וצעקה עד שהגיע הקול לקצה המחנה, הפכו פניהם ולא נתנו לה לחזור, שכבר נשמע קול כלי משחיתו של אויב. אבל היא לא השגיחה בדבריהם ומסרה את שלושת ילדיה למי שמסרתם וחזרה למקום שחזרה, והילדים צועקים ובוכים אמא אמא אין אנו רוצים להשתייר בלא אמא. רצה כמה שרצה עד שמצאה את התינוקת מושלכת על הקוצים ומיני צרעות מקיפות אותה ומבקשות לעקצה. נשתטחה עליה ונטלתה על זרועותיה ורצה עמה דרך

שדות ויערות ועמקים וגיאיות, (שמתוך שנתבלבל לבה נתבלבלו עליה הדרכים.) ולא מצאה את בני עירה ואת אנשי חבורתה ולא את דוליק ולוליק ובאבטשי, שכבר פנו והלכו לצד אחר. עמדה וצעקה ילדי ילדי באה חבורה אחרת של גולים יהודים ונטפלה להם והלכה עמם כשרחל על זרועותיה, שלא בכל יום מתרחש נס. לסוף כמה ימים הגיעו לקצה ארץ הגר. נתרחמה עליה, אלמנה אחת ערלית והכניסה אותה ואת רחל לביתה ואמרה לה כל שיש בבית הריהו שלך כשלי. ואמרה אפשר בזמן שאת יושבת אצלי יושב בני אצל אחותך, ובזכות שאני עושה חסד עמך תעשה היא חסד עם בני. ישבה אצל אותה אלמנה וריפאה את רגליה שנתפצעו בדרך ותיקנה קצת את גופה וטיפלה עם רחל עד שהחלימה. ומאחר שאין דרכו של אדם לקבל טובה יתירה בחנם לא רצתה לשהות שם הרבה, כל שכן שנפלו דברים ביניהן מחמת טובתה של אותה ערלית, שנתרחמה עליה שאינה טועמת שום דבר מבושל ומונעת מפיה של תינוקת חולה רוטב ובשר. הניחה אמה של רחל כל טובתה של אותה אלמנה והלכה לעיר והשכירה עצמה שם למשרתת במלון בשכר דירה ומוזנות והיתה יושבת שם עד ששמעה שילדיה שרויים בוינא. נטלה את רחל והלכה לוינא ומצאה אותם שם זה בכאן וזה בכאן, עטופים בכלי סחבות יחשים ורעבים וכל גופם מלא פצעים. אספה אותם ושכרה לה חדר וריפאה אותם מפצעייהם, ואנשים רחמנים מצאו לה עבודה. וביותר טרח בשבילה הרב רבי צבי פרץ חיות זכרונו לברכה שהפקיר עצמו בשביל ישראל ועמד להם כמלאך מושיע. נתפרנסה ממעשי ידיה על ידי עשיית תרמילים לבעלי המלחמה. וכשפסקה מלאכה זו מצאה לה עבודה אחרת כדי

לפרנס עצמה ואת ילדיה, ואפילו כדי לשלוח טיטון לבעלה. על הכל יכול בעלה לוותר, חוץ מן העישון, בראשונה עד שלא יצא למלחמה לא היה מעשן, אבל בימות המלחמה לא היה יכול לעמוד בלא עישון, שהעישון מעמעם על השכל ומסיח דעתו של אדם ממעשיו. לימים פסקה המלחמה ומקצת בני אדם התחילו נותנים דעתם לחזור למקומותיהם. נטלה אותה אשה את ילדיה וחזרה עמם לשבוש. לא ביום אחד ולא בשני ימים ולא בשלושה ימים חזרו, אלא כמה שבועות היו מתלבטים בדרכים ומתגלגלים בבתי הנתיבות וברכבות עד שזכו לראות את שבוש, שכל הרכבות מלאות היו מחזורי המלחמה, והרבה שלא מצאו להם מקום בתוך הרכבת עלו ונשתטחו על הגג, ויש מהם שנפגעו שם ונהרגו. האל הטוב ירחם על עצמותיהם שנתפזרו בדרך ולא ניתנו לקבורה וינחם את אבליהם בתוך שאר אבלי המלחמה. הקיצור כך הגיעו לשבוש דעבים וצמאים ועייפים, ושבוש חרבה היתה באותם הימים ובני אדם שבה מיוגעים ומדוכאים דלים וסחופים ומטולטלים ואין אדם יודע היכן יניח ראשו זבמה והא ניוון, לסוף כמה ימים חזר בעלה מיוגע יותר מכל חוזרי המלחמה ועצב ומדוכא וכל גופו מלא מכאובים, ואין צריך לומר שחזר בלא פרוטה, חוץ מקמיע של ברזל שנתנה לו המלכות בשביל שעמד בקשרי המלחמה כגבור. מה לעשות? לחזור ולמכור כובעים, כלום אדם כאן יודע שיש לו ראש על כתפיו. אמרה מרת זומר בני אדם באים לסייר את העיר ולראות את החורבן והם צריכים למטה ושולחן, אעשה לי מלון אורחים, ומה שיפול מפיהם של אורחים אתן לבעלי וילדי, חגרה בעוז מתניה ועשתה לה מלון אורחים. (עוד יבוא).